

Bože spěće

Jezus wjedžeše swojich wučomnikow won hač do Betanije a pozběhnyši ruce žohnowaše jich. A sta so, hdyž jich žohnowaše, zo wot nich džěše a spěješe do njebjes.

Lukaš 24,50–51

Štóz chce docpěć wšitkich ludźi, dyrbi do wysokosće hić. Zo bychy wšitkich ludźi do cyrkwy wabili, wobstarachu sej wosady zwony, kotrež kemši přeprošuja. Zo by prawje wjele ludźi zwonjenje słyšało, natwarichu so při cyrkwjach wěže, w kotrychž so zwony wysoko nad krajom powěsnychu. Čim wyše zwony wisaja, čim wjace ludźi wone docpěja. Podobnje je džensa z telefonom. Telefonowe přede-wzaće, kotrež chce prawje wjele ludźi docpěć, dyrbi wysoke wěže za swoje anteny twarić. Tu a tam su na cyrkwinskih wěžach telefonowe anteny, druhdy wužiwaja so stare wuhjenje abo postajeja so wosebite sćežory. W dolinach je druhdy tak, zo je tam žołmowa džěra, tak zo njemóže telefon signale přijimać. Hakle na kopcu telefon zaso funguje. Najwěsćišo skutkuja signale ze swětnišća. Cyła syć satelitow wobkruža zemju a sćełe GPS-signale na zemju. Nawigaciske systemy w awtach je přijimaja a cí hnydom praja, hdže runje sy a kak maš dale jěć. Prawe signale přińdu wothorjeka: z cyrkwinskih wěžow, z telefoniskich sćežorow, ze swětnišća.

40 dnjow po jutrach swjećimy Bože spěće. Po bibliskej tradiciji bě so Jezus po swojim zrowastanjenju 40 dnjow swojim wučomnikam jako žiwa wosoba, tola w njebjeskej materiji pokazal. Skónčnje skaza jich na wysoku horu, kotrejež mjeno wěsće njewěmy. Tam slubi jim wuleće Swjateho Ducha a wupósła jich, zo bychy ewangelij po cyłej zemi wozjewili. Po tym zo bě jich žohnował, bu wot nich pozběhny a zhubi

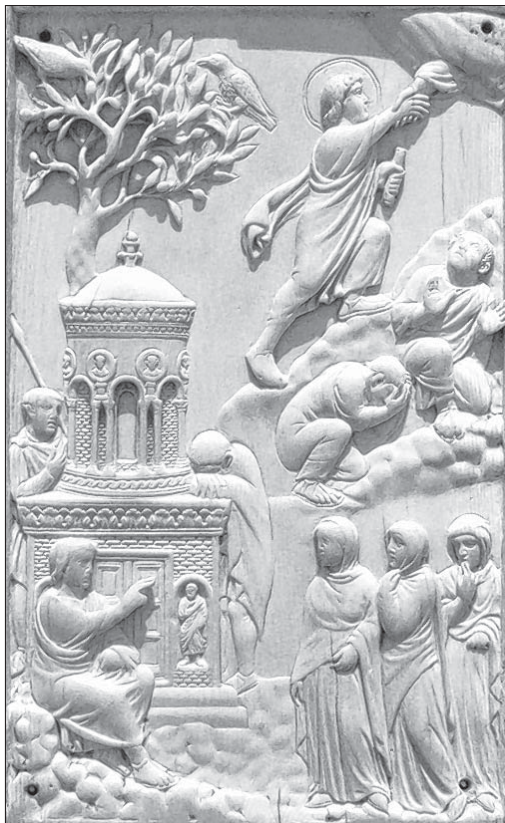
so w mróčeli. Z tym spjelnj so bibliske słowo, zo sedži Chrystus k prawicy Boha Wótca a ma knjejstwo nad wšitkimi kralestwami, knježerstwami, mocami a knježstwami (Ef 1,21). Wón je wysoko šoť a móže nětko wšitkich docpěć.

Chrystus sćełe swoje słowo k nam dele na zemju, swoju lubosć, swoje žohnowanje a wjedženje. Tute signale njeprjědu z wulkej haru k nam, wone su skerje čiche. Tehodla so k přijimanju naše cyrkwy derje

hodža, dokelž je w nich měř. Zwony nas wołaja, tak kaž telefon klinka. Liturgija wjedže mysle k njemu do njebjes. Jeho słowo so wozjewja. W chłěbje a winje Božeho wotkazanja přińdže wón sam k nam. Naše molitwy stupaja k njebjesam a zwysoka přińdže na nas Bože žohnowanje. Wězo móžemy so tež modlić w małej komorce, kaž je to Jezus prajił, a Bože słowo čitać na najwšelakorjškich městnach. To wšo njeje ničo spektakularneho. Bóh skutkuje skerje njenadpadnje, tola přeco k našemu dobremu.

Mnozy ludžo džensa praja, zo ničo wot Boha njezačuwa. Zda so jim to někak kaž bajka, kotraž so ludžom powěda. Njech nam tež tu pomha naše moderne techniske přirunanje. Hdyž ma něchtó swój telefon hasnjeny a jón ženje njezastaji, tak wón ničo njeprjijima, samo hdyž steji direktnje pod sćežorom. Wón móže potom prajić, zo to z telefonom tola ničo njeje, zo su sej ludžo to jenož wumyslili.

Hasnjeny telefon ničo njepomha. Tak je to tež z Božim skutkowanjom w našim swěće. Štóz chce Bože wjedženje dožiwić, wšojedne, hač w cyrkwi abo doma, ma swoju nutřkownu antenu nastajić na signale, kotrež so nam z Božeho swěta sćelu. Štóz ma swoju wutrobu na Boha wusměrjenu, takrjec swój duchowny telefon nastajeny, njebjeske signale tež přijima. Hdyž chcemy tak prajić, so duchowna antena trenuje a móžemy njebjeske signale lěpje a lěpje přijimać. Přez to rosće wěra, kotraž je zwjazana z lubosću. Naše wšedne žiwjenje so poněčim změní do Chrystusoweho směra, wone so wobnowi. Začuwamy, zo njejsmy sami na tutej zemi, ale zo je Jezus pola nas. Wěriwemu spjelnj so słowo, kotrež je Jezus jako poslednje do swojeho wotchada z tuteje zemje swojim wučomnikam na puć dał: „A hlej, ja sym pola was wšitke dny hač do skónčenja swěta.“ (Matej 28,20) **Jan Malink**

Jedne z najstaršich zwobraznjenjow Božeho spěća, nastate wokoło lěta 400 w Italskej. Deleka zjewi so zrowastanjeny Chrystus Madlenje, Mari a Salome, horjeka naprawo wita jeho Boža pracu do njebjes. Twarjenje nalěwo předstaji Chrystusowy row z wojakomaj. Foto: Wikipedia

Znamjo za lubosć

Z biblije wěmy, zo lubowaše Jezus džěci. Wón je so napřečo džěcom hinak zadžerzał hač druzy dorosćeni. Na džěci so mjenujcy tehdy tak jara nje-džiwaše kaž džensa. Ale hdyž podachu so maćerje a nanajo k Jezusej, wzachu tež swoje džěci sobu.

Pola Lukaša 18,15-17 čitamy slědownace:

Nošachu k njemu tež džěćatka, zo by so jich dótknyl. Hdyž to wučomnicy wuhladachu, wotrěčowachu jim. Ale Jezus přiwola je k sebi a praji: „Dajće džěćatkam ke mni přińc a njewobarajće jim, dokoľ tajkim słuša Bože kralestwo. Zawěrnopraju wam: Štóz njeprějmyje Bože kralestwo kaž džěćo, njeprěińdže do njeho.“

Gabriela Gruhlowa

Hdyž samsne wobrazki mjez sobu zwjazaš, nastanje wobraz. Wón je znamjo za to, zo Jezus nas wšitkich lubuje.

Rys.: z „Jugendfreund – Kirche mit Kindern“, 2006

Dwurěčna konfirmacija w Budyskej Michalskej

Na njeđzeli Misericordias Domini, dnja 14. jutrownika, swjećeše so lětuša konfirmacija w Budyskej Michalskej wosadze. Mjez 16 konfirmandami běšej dwě serbskej konfirmandce, Katka Krygarjec z Wuježka a Sigrid Ederec z Delnjeje Hórki. Tehodla wotmě so Boža služba dwurěčne. Čitanje sćenja, kěrlušy a modlitwy běchu w němskej a serbskej rěči a superintendent Jan Malink konfirmandce serbsce požohnowa. Wosadny farar Andreas Höhne běše jako dar konfirmandam plaketu přiřadować dať. Na njej je na přeđnjeje stronje wobraz

Michalskeje cyrkwy widjeć a na zadnjeje je w třoch rěčach – jendzelsce, němsce a serbsce – napisane žohnowanje „Měr budž z tobu“.

Konfirmacija słuša k wjerškam w živjenju kóždeje wosady. Tuž bě rjenje, zo běše cyrkwy hač na poslednje městno wobsadźena. Duđerjo kemše wobrubichu a cyrkwinske přeđstejićerstwo konfirmandow přeřowdžeše. Nimo teho běše to přerňa z lětušich nalětnich njeđzelow, na kotrejž jasne slóncó městno wobsweťli. Tak spožči so njeđzeli rjany swjědženski a wjesoty raz. **Měrćin Wirth**

Lětuši konfirmandza Michalskeje wosady ze sup. Malinkom (nalěwo) a fararjom Höhnu, w přerňim rynku serbskej konfirmandce Sigrid Ederec a Katka Krygarjec (třeća a pjata wotprawa)

Foto: S. Schulze

„Serbska pławba“

Džiwadłowa skupina „Kontakt“ pod nawodom Ulriki Měškoweje přeđstaji pjatk, 3. meje, w 19.00 hodž. w ewangelskim wosadnym domje w Budyskej Strowotnej studni tragigrotesku Kita Lorenca „Die wendische Schifffahrt“ w trochu skrótšeneje wersiji. Dalšej přeđstajeni budžetej sobotu, 11. meje, w 19.30 hodž. w Džiwadle na hrodže a njeđzelu, 26. meje, w 18.00 hodž. w žurli Serbskeho ludoweho ansambla w Budyšinje.

Serbski cyrkwinski džen

Lětuši Serbski ewangelski cyrkwinski džen wotměje so 22. a 23. junija w Delnim Wujeđdze. Po zahajenju w cyrkwi přeđnošuje sobotu popođnju Lubina Malinkowa ze Spitzkunnorsdorfa wo Wujeđdzanskim wustawje jako wažnym kubłanišću Serbow w 18. lěstotku. Na njeđzelnišich kemšach přeđuje sup. Malink. Přizamknje so wotewrjenje wustajeńcy Budyskeho Serbskeho muzeja wo serbskej holi.

Serbski bus

Da-li Bóh, chcemy sej njeđzelu, 22. septembra, zhromadnje do Delnjeje Łužicy wulećeć. Wotjěđzemy w 8.00 hodž. w Budyšinje na znatym městnje pola Flackec awtoweho domu. Po puću chcemy w Slepom pozastać. W Baršcu wobhladamy sej wobnowjenu růzowu zahradu. W Janšojcach powjěđze nas knjeni Starikowa přež serbsko-němski domizniški muzej. Po tym je wobjed w wjesnym hosćencu. W 14.00 hodž. swjećimy hromadže z delnjoserbskimi bratrami a sotrami serbske kemše w Janšojcach. We wosadneje rumnosći přiřizamknje so bjesada při tykancu a kofeju. Wokoło 18.30 hodž. wróćimy so zaso přež Slepom do Budyšina.

Přeřošujemy wutrobnje na naš wulět. Wobdžělenje plaći 35 eurow za dorosćeneho, za džěćo 15 eurow. Přizjewjenja přiřimuje Měrćin Wirth w Budyšinje (tel. 03591 605371). **Handrij Wirth**

Serbski kónc tydženja

Lube swójby, lubi bratřa a lube sotry!

Lětsa nazymu chcemy sej jako ewangelscy Serbja na kónc tydženja wulećeć a wodychnyć. Tři dny dołho chcemy zhromadnje w bibliji čitać, spěwać, diskutować, kemše swjećić, hrać a pućować.

Serbski ewangelski kónc tydženja wotměje so wot pjatka, 18., do njeđzele, 20. oktobra 2013, w Chołmje pola Niskeje a je za wšitkich zajimcow wotmysleny. Swójby z džěćimi su runje tak witane kaž džědojo, wowki, samostejaicy a młodostni.

Štóz ma zajim, sobu jěć abo samo zhromadne dny sobu přiřadować, njech so přiřewi pola Jadwigi Malinkoweje (tel. 034292 631124, j.malinkowa@gmail.com). *Serbske ewangeliske towarstwo wikarka **Jadwiga Malinkowa***

Ewangelscy Serbja jako křižerjo

Na katolskim jutrownym naložku tež někotři ewangelscy křescenjo wobdželeni

Hižo wjele lět je z tradiciju, zo w křižerskich procesionach serbskich katolskich wosadow tež někotři ewangelscy křescenjo sobu jěchaja. Mjez nimi su Serbja kaž w někotrych padach tež tajcy, kiž serbsku rěč njewobknježa.

Dolhe lěta staj w Radworskim křižerskim procesionje sobu do Baćonja jěchałoj Grofic bratraj z Chasowa w Njeswačanskej wosadze. Rjany tradiciju zahajił je Měrćin Grofa w léce 1971. Cyłkownje 42 razow je jako Radworski křižer jutrowne poselstwo sobu do Baćonja nješ, poslednje lěta zhromadnje ze swojim synom Michałom. Strowotnych přičin dla je 60lětny, kotryž džěła jako ratar w Zarěčanskim agrarnym

Budyšan Stefan Cuška jako křižer lětsa jutrowničku w Budyšinje Foto: prywatne

Grofic bratraj Měrćin (naprawo) a Jurij (srjedza) z Chasowa w léce 1985 jako křižerjej w Radworskim procesionje po puću do Baćonja Foto: J. Maćij

drustwje, so lětsa dyrbjaj jěchanja wzdać. Za to měješe čestny nadawk, při Radworskej wosadneje cyrkwi nošerjam křiža w Baćońskim, Budyskim a Radworskim procesionje při wotjěchanju křiž podać a jim jón při přijěchanju wotewzać.

Jeho młódsi bratr Jurij Grofa, tehorunja w Chasowje bydlacy inženjer za mašinotwarstwo, započa z křižerjenjom w Radworskim procesionje jako 17lětny wučomnik w léce 1982. Cyłkownje 27 razow je džensa 48lětny sobu jěchał. Spočatnje bě hromadže ze swojim staršim bratrom w porje, pozdžišo wotměnjejo z druhimi jěcharjami a naposledk tójšto lět z Radworskim třěchikryjerjom Bosćijom Šołu. Tež Jurij Grofa dyrbjěše mjez tym strowotnych

přičin dla křižerstwo spuścic, po tym zo bě w léce 2010 posledni raz radostne poselstwo sobu wozjewjał.

Młodeho serbskeho ewangelskeho křižerja maja w Budyskim procesionje. Lětsa druhu raz je 28lětny Stefan Cuška, bydlacy w Budyšinje a džěłacy jako industrijny překupc w Hlinowcu, sobu do Radworja jěchał. Da-li Bóh, chce wón rjany serbski jutrowny naložk tež w přichodnych lětach w dobrym ekumeniskim duchu hromadže z katolskimi wěrybratrami sobu hajić.

Su-li čitarjam dalši ewangelscy Serbja znać, kiž něhdy jako křižerjo w katolskich procesionach sobu jěchachu abo to džensa hišće činja, njech to prošu redakciji Pomhaj Bóh džěła. **T.M.**

Wizitacija w Zhorjelskim cyrkwiniskim wokrjesu

Generalny superintendent Martin Herche serbske wosadne popołdnje w Slepom wopytał

Wot 14. do 28. apryla wotmě so w Zhorjelskim cyrkwiniskim wokrjesu wizitacija, kotruž nawjedowaše generalny superintendent Martin Herche. Do wizitaciskeje komisije słušeše nimo mnohich cyrkwiniskich zastupjerjow EKBO tež Serbski superintendent Jan Malink. Cyrkwiniske předstejičerstwa zhromadźowachu so k wosebitym konferencam, zo bychu wo swojim položenju rozprawjeli. Tajke zeńdženja wotměchu so mjez druhim w Rózborku, Zhorjelcu, Jeńkecach a Klětnom. Na zeńdženju w Běfej Wodže wobdžěli so tež předstejičerstwo ze Slepoho a skedźbni mjez druhim na serbske džěło we wosadze. Štwórtk, 18. apryla, wopyta wizitaciska komisija Slepom, hdžež měješe rozmołwu ze zastupowacym wjesnjanoštu Manfre-

dom Hermašom a z dušěpastyрку za wot hórnistwa potrjehenych Antje Schröcke.

Njedzělu, 21. apryla, wopytaštaj generalny superintendent Herche a zamotwity za džěło z mužemi Volker Haby serbske wosadne popołdnje w Slepom. Po nutrnosći ze Serbskim superintendentom Malinkom spěwaše so z nowowudateho „Slěpjańskeho spiwnika“. Spěwanje nawjedowaštaj Juliana Kaulfürstowa a Uwe Hermaš, kotraž běštaj tež hižo spěwy na cejdejce nahrawałoj, kotraž knize přileži. Spěwanje přewodžeše knjez Hanuš na akordeonje. Něhdže 25 přitomnych so sylnje na spěwanju wobdžěleše, wosebje hdyž so zakantorichu w Slepom znate a woblubowane spěwy, kaž „Slěpe jena rjana wjeska“, „Dobry wjecor, maćerka“ abo „Šapař tam chójdzi“.

Manfred Hermaš přeprošy přitomnych na dwurěčne kemše ze sup. Malinkom swjatkownu póndzělu w Slepom. Martin Herche džakowaše so na kóncu Dieterej Reddej, Hartmutedej Hančej a Julianje Kaulfürstowej, kiž běchu knihu zestajili a za čišć přihotowali. Wón wuzběhny prócu D. Redda, kotryž bě teksty hižo před lětdžesatkami w sprócniwym džěle započal zběrać. Dale skedźbni na rozprawu biskopa Dröge na synodze, w kotrejž bě cyły wotřek wěnowany stejišću cyrkwy k problematice wotbagrowanja wuhla dla.

We wuhódnoćenju wosadneho popołdnja zwěsći generalny superintendent Martin Herche, zo je jemu zarjadowanje posrědkowało woprawdžitu serbsku přitomnosť w Slepjanskej wosadze. **jm**

Jutrowne spěwanje w Čornym Chołmcy

Někotre lěta hižo pěstuja młode holcy a žony w Čornym Chołmcy serbski naložk jutrowneho spěwanja. A to na popoždnu sobotu do jutrow, tak mjenowaneje čicheje soboty. Před třomi lěta předstajichu přeni raz tutón rjany naložk, woprašachu so staršich wobydlerjow, wosebje hišće žiwych žonow, kiž běchu jako młode holcy sobu spěwali. Jedna z nich je Hana Wolškowa: „Na jutrowne spěwanje zetkachmy so my njewudate holcy před zwonjenjom wjesneje cyrkwy pola najstaršeje holcy doma. Wottam podachmy so zhromadnje w čichim do wjesneje hospody. Po zwonjenju zwonow a po zhromadnym Wótčenašu kročachmy spěwajo serbske kěrlušy hač k Hołdarjec dworej.“

Zajimawe je, štož wona dale powěda: „Tule spytachmy wšitke hnydom něšto zeleneho do huby sej tyknyć. To, takle wot starých wědžachmy, pomha přećiwo boleńju zubow.“

Kantorka bě stajnje najstarša holca, kotraž njebě hišće wudata. Džensniša kantorka Sylvia Stephanowa je wšak hižo wudata a mać, ale wona je za demonstraciju jutrowneho spěwanja, wožiwjenje rjaneho wobubowaneho serbskeho naložka w Čornym Chołmcy, ta wosoba, kotraž so z cyłej wutrobu za to zasadźuje.

Přez wójske lěta zhubichu so wězo za to trěbne drasty. „Wobydlerjo našu próstwu derje zrozumichu a našim zwólnym holcam dalše drasty přewostajichu,

Jutrowne spěwarki čichu sobotu w Čornym Chołmcy

Fota: M. Kašpor

Wojerowski superintendent Heinrich Koch wita spěwarki do wjesneho Božeho domu.

tak zo móžachmy zaso 18 jutrownych spěwarkow do wotpowědneje drasty Serbowkow zdrasćić“, praji wjesny předstejićer Mirko Pink, kotrehož mandželka Marja tohorunja serbske a němske kěrlušy sobu spěwa. Dale wón wuzběhny, zo dźakuja so Cornochołmčanske tež za bjezposřednu pomoc pola towarstwow susodnych wjeskow, kiž z wupožčenjom wotpowědnych drastow wupomhachu. „Najwjetši dźak słuša bjezdweła našej Heidemarie Listowej, kotraž njezdrasći jenož małych ptačokwasarjow w pěstowarni porjadnje, ale tež jutrowne spěwarki.“

Na čichej soboce popoždnu podachu so holcy a žony dyckownje na jutrowne spěwanje kěrlušow. We wjesnej cyrkwi postrowi jich Wojerowski superintendent Heinrich Koch z wutrobnymi słowami w serbskej rěči. Po předowanju zetkachy so spěwarki w Frencelowym domje.

Měrćin Kašpor-Čiskowski

Zeleny štwórtk na Horach

Birgit Patokowa, znata serbska molerka škleńcy a pórclina, bě tež lětsa zaso mnohich hosći zeleny štwórtk, 28. měrca, do swojeje kładźiteje bróžnje na 14. do jutrownu pasionsku nutrnosť witała.

Kaž kóždy lěto zaklínčachu tam znowa serbske a němske kěrlušy. Friedhart Vogel, Wojerowski superintendent na wuměnk, bě hosći tež serbsce powitał. Wón wobzarowaše, zo mjez přitomnymi lětsa Slepjanske kantorki njeběchu. Njejpacy pak zasłyšachu zhromadźeni w kładźitej bróžni sylny hłós daloko znateho a wobubowaneho něhdýšeho Wojerowskeho fararja Joachima Nagela. To bě wulka překwapjenka, wšako bě wón ze swojeho pólskeho wuměnkarskeho městna pola Pozna-

nja do Horow přijět. Hakle loni bě so wón na samsnym městnje z wěriwymi rozžohnował.

W swojim zelenoštwórtkowym předowanju Friedhart Vogel mjez druhim praji: „Smy w času žiwi, w kotrymž nima po zdaću wšo hižo swój čas. Wšudze so hižo w pasionskim času jutry swjeća, hač na jutrownych wíkach abo na čichim pjatku w zwěrjencu.“

Po słowach a spěwanju slědowaše w bróžni zaso rjana bjesada při kofeju a suchim tykancu.

Měrćin Kašpor

Po nutrności zeleny štwórtk wjeselachu so wšitcy na tradicionelny suchi tykanc w Patokce kładźitej bróžni.

Jutrowne spěwanje we Wuježku pod Čornobohom

Jutrowničku rano, krótko do šesćich, na dworje pola Pawlikec/Dejkec we Wuježku pod Čornobohom: Sepje sněha wšudže, telko, kelkož so za kónc nalětnika tež najstarši Wuježčenjo njedopominaja. Wrota bróžnje su šěroko wotewrjene, swěčki so w bróžni swěća a přijomnu swěcu wuprudžeja. Na dworje před bróžnju je tež hižo jutrowny woheń zamiškrjeny. Druhi raz jutry budu so tu w přichodnych wokomikach wěriwi z wokoliny hromadzić, zo bychu na jutrowne poselstwo sluchali a swoju radosć nad nim ze spěwanjom zwuraznili. Tež lětsa zaso staj so Krygarjec mandželskaj zhromadnje z wosadnym fararjom Thomasom Haenchenom wo wšitke trěbne přihoty za tutu swjatočnosť postaraloj.

Jako běše z Bukečanskeje wěže zdaloka w rańšej čišinje wotbiće šesteje hodžiny a po tym tež jutrowne zwonjenje slyšeć, pjelnješe bróžen wjace hač třiceći ludźi.

Z kěrlušom „Chrystus je stany“ zahaji so nutrnosť. Po tym farar Haenchen přitomnych němsce a serbsce postrowi. Sčěhowaše němski kěrluš „Wir wollen alle fröhlich sein“ a po tym serbsce čitanje jutrowneho poselstwa po Marku na 16. stawje. Němscy wěriwi mózachu słowam na přihotowanych programowych łopješkach sčěhować.

Dalšej kěrlušej so spěwaštej, jedyn němski a jedyn serbski, mjez nimaj sluchachu wěriwi na wukładowanje jutrowneho poselstwa, přeni džěl w němskej a druhi

Spěwajo wítachu we Wuježku ranje jutrownički.

Foto: A Zoba

w serbskej rěči. Přitomnych Serbow farar Haenchen džakowano swojemu prócowanju wo serbsku rěč a njesprócniwemu wobdželenju na Bukečanskej Bjesadze z dobrym serbskim wurjekowanjom překwapi.

Próstwy přednjesechu so serbsce a němsce, Wótčenaš so serbsce modleše. Žohnowanje w serbskej rěči so dalšemu němskemu kěrlušej přizamkny. Wjesele zanjesechu sej zhromadženi na kóncu „My džak či, Jezu, dawamy“ a „Hdže su mi banty čerwjene“.

Po tym běše hladajo na chětro zymske

jutrowne ranje wot Krygarjec swójby poskićeny horcy kofej z jutrownym pječwom jako přikus jara wityny.

Ze słowami „Bě to cyle nowe a wosebite jutrowne dožiwjenje, mi je so jara lubiło“ rozžohnowaše so wopytowar, kiž běše sebi přeni raz jutrowničku rano do Wuježka dojeř. Atmosfera na dworje Pawlikec/Dejkec statoka zawěšće poradženju swjatočnosť jutrowničku rano polěkuje. Jim wutrobny džak za wospjetne hospodowanje!

Arnd Zoba

Prěni króć žane jutrowne spěwanje kantorkow

Mnohim je wěsće napadnyło, zo běše lětuša jutrowna nóc w Slepom a Rownom hinaša hač hewak. Při huškатыm zymskim wjedrje, zakóncjejo čas čišiny, klinčachu cyrkwine zwony wo połnocy po wosadze. Tola potom slědowaše znowa čišina. Hewak su tola přeco kantorki po puću, zo bychu jutrowne poselstwo dom wot domu njesli? Po 20 lětach tuteje žiweje tradicije pak so wone lětsa přeni raz njejsu na puć podali. Staroby a chorosće dla zwostachu jenož hišće tři žony, kotraž móhli tutu lubowanu tradiciju wukonjeć.

Naša wosada dyrbyeše z tym nětko wobchadžeć. Tak smy, započejó při Božim wotkazanju, přeco jednu kantorku sobu do domow w našich wsach pósłali, kiž přewodžeše fararku Schröcke. A wječor je naša wosada přeni raz w cyrkwi za krytymi blidami spowědž swjećila. Ze serbskim słowom a ze spěwanjom kantorkow běchmy zjednoćeni w nutrnosť, spominajo na založenje Božeho wotkazanja přez Jezusa Chrystusa. Jutrowne spěwanje bě přeco jenož w Rownom z wašnjom. Lětsa zeleny štwórtk su so wěriwi ze wsow našeje wosady přeni raz w tutej formje zešli.

Slepianske kantorki na spěwanskich ławkach na Njepilic statoku jutrowničku rano lěta 2009

Foto: J. Rjela

Snadž wuwije so z teho nowe wašnje, kotrež so we wšěch wsach našeje wosady zadomi? Či, kotřiž běchu přišli, podachu so nutrkownje posyljeni do čieho pjatka a zbytk martrowneho tydženja.

Jutrowničku rano njesechu naše tři kantorki jutrowne swětło do čelownje w Rownom a zahajichu, jako so wšě jutrowne swěčki swěćachu, ze serbskim kěrlušom nutrnosť horjestaća. W prjedawšich lětach dyrbjachmy so na rěčne kmanosće fararjow nastupajo serbsčinu nastajić. Lětsa

pak wotmě so tuta nutrnosť z wulkeho džěla serbsce. Liturgiju wuhotowaštaj z podpěru kantorkow predikant Manfred Hermaš a jeho syn Uwe, kotryž bě lektor a tež solo spěwaše. Požohnowane jutrowne swěčki donjesechu wěriwi po nutrnosťi na rowy swojich zemřětych. Po tym podachu so mnozy wěriwi na jutrownu snědań do Njepilic statoka, hdžež naše kantorki ze swojim spěwanjom na spěwanskich ławkach tute ranje zakóncichu.

Zo jutrowne spěwanje lětsa wupadny, wo tym běchu wězo do teho a po tym diskutuje. Tola w běhu mnohich lět njeje so ničo namakał, kiž by tuťon nadobny nařož ze wšěmi napinanjami a w kóždym wjedrje na so wzał. Jutrowne spěwanje njeje za Rownjanske žony někajki wustup abo kulturny program, ale wuraz žiweje wěry.

A tak njech to dale budže. Nětko je načasu, nawjazuju na lubu tradiciju, za nowymi pućemi pytać. Na kóncu pak je rozsud jednotliwego čłowjeka trěbny, hač sam sobu čini abo nic. Smy dobreje nadžije, zo budže so z tutej tradiciju w našim regionje přez nowe formy pokročować.

Manfred Hermaš

Serbske jutrowne kěrlušy w Dešnjanskej cyrkwi

Tež lětsa su žony delnjoserbskeho chóra „Łužyca“ zaso čichi pjatk w Dešnje jutrowne kěrlušy zanjele. Wjesna cyrkej běše njedźiwajcy chłódneho wjedra derje pjel-njena. W běhu lět je so w medijach a tež ertnje rozpowědała jónkrótne rjanosć tu-teho dožiwjenja. Jedyn z pućowanskich běrowow wabješe lětsa: „Dožiwće najlěpši žónski chór Delnjeje Łužicy w drasće jutrownych spěwarkow w běhu 45-mjeńšinoweho koncerta!“

Mjez jedno- a wjacelósnyje zanjesenymi kěrlušemi spěwarkow w delnjoserbskej kemšacej drasće na čichi pjatk měješe Dešnjanska fararka Katharina Köhler krótke předowanje a Christina Kliemowa z Dešna wujasnjowaše přitomnym w delnjoserbskej a němskej rěči naložk jutrowneho spěwanja. Tónle so w Dešnje a dalšich wsach wokoło Choćebuzy hač do započatka 60tych lět haješe. Zo naložk tehdy zańdže, njebě wšak njewotpohladany pódanski wuslědk kolektiwizacije a industrializacije, kaž so husto twjerdži. W někotrych wsach dopominaja so žony hišće dosć derje, zo buchu jutrowne spěwarki tehdy w zjawnosći wusměšowane a hanjene, kaž zo njeby so serbska tradicija hižo do noweho časa hodźala.

Jenož w Bukowje (Groß Buckow), Radojzu (Radewise) a Klěšniku (Wolkenberg) je so w Delnjeje Łužicy hač do 80tych

Čichi pjatk w Dešnjanskej cyrkwi: Žony chóra „Łužyca“ spěwaja delnjoserbske kěrlušy, Christina Kliemowa (nalěwo) poda připoslucharjam wujasnjenja wo jutrownym spěwanju něhdy a džensa w Delnjeje Łužicy.

Foto: W. Měškank

lět hišće jutrowne spěwanje přewjedło, To pak sta so tehdy hižo w němskej rěči, doniž njebuchu mjenowane wsy pola Grodka wusydlene a wotbagrowane.

Po politiskim přewróće zetkachy so w lěće 1993 přeni raz zaso Slepjanske kantorki na jutrowne spěwanje. W Dešnje započachu spěwarki chóra „Łužyca“ w lěće 2000 ze spěwanjom jutrownych kěrlušow, nic pak kaž něhdy po wsy kročo, ale w Bo-

žim domje. W Bórkowach přewjeduja tež hižo wjacore lěta jutrowne kemše, na kotrež žony wosady w čornej serbskej kemšacej drasće do cyrkwy přińdu a němske a serbske kěrlušy zanošuja. Loni a lětsa pak je so w Janšojcach namakała skupinka šěsć mlódsch žonow, kotraž je přewjedła naložk kaž něhdy: jutrowničku při switanju w serbskej drasće po wsy chodžo serbske jutrowne kěrlušy spěwać. **W. Měškank**

Serbska jatsowna namša w Picniju

Jatšowne pónjezele su se dolnoserbske kšesćijany schadowali na jatšownu namšu w Picańskej cerkwi, aby wjasole písołstwo górejstawanja Jezusa Kristusa sluchali.

Jich jo 44 bylo, zwětšego z wokolnych jsow.

Wugótował jo namšu serbski dušepastyř Ingolf Kšenska. W swójom prjatkowanju jo lužam wulicował wó cwiblujućem

a njewěrjećem Tomašu a drugich lužach, kótarež njamaju pšeliš wjele nažeje a wěry. Wšyknó wence ga jano jo šere, tak wóni gronje, lěcrownož južo ptaški spiwaju, aby nas zwjaselili. Dowěru k Bogu pak njedejmy spuščíš, teke gaž njamóžomy wizeš, kak dalej zo. „Zbóžny jo, chtož njewiži, a weto wěři“, tu powěsć su wěrjece domoj wzeli. Pšibytnym jo se wósebnje spódobalo, až ceła namša jo se wótměła w serbskej rěcy, kótaruž farař Kšenska jo se pšiwucyl w dialeksesće swojeje rodneje jsy Janšojc.

Pódpěru jo farař dostał z boka bratša Ernsta Muchego, Reinharda Šultkego a Lothara Burchardta. Slědny z nich jo ewangelium cytał.

Muzikaliski pšewózwoli su wósadu pši spiwanju orgele a tšubarje krajnocerkwinego zjadrošestwa z Drjenowa pod wjednistwom Lothara Frahnowa.

Pó Bóžej službje su wšykné byli pšosone na zgomadne kafejpiše. Wjele jo se toš wjaseliło na gózbje, se mjazy sobu wulicowaš a kšesćijańsku zgromadnosć póžywaš. Tak su se luže z Drjenowa, Drjejc a Janšojc teke wopóznali z namšarjami z Drježdžan a drugich zdalonych stron.

„Krist jo górej stanul, wón jo wót wěrnosći górej stanul.“ Tak jo dolnoserbskim kšesćijanam zazněło jatšowne písołstwo w Picańskej cerkwi.

Foto: S. Krawcojc

Stefanie Krawcojc

„Kristus z rowa stanul jo“

Rozmołwa z Dianu Šejcowej, kantorku jutrownych spěwarkow w Janšojcach

Diana, ty sy lěta kantorka jutrownych spěwarkow w Janšojcach była. Što běchu tvoje nadawki?

Mój nadawk běšo, w šesć tyženjach do jatš ze žeńskimi naše wuzwólone kjarliže nawuknuš a jatšownicu zajtša to spiwanje nawjedowaš. Lětosa smy měli samski repertoire ako łoni, toś som mógała z nazgónitymi spiwarkami wšo wóspjetowaš, a jano naše tši nowacki su musali wjele wuknuš.

Kak mamy sej wotběh jutrowneho spěwanja předstajić?

Za nas se jatšowne spiwanje zachopijo bejnje rano. Na dwórje familije Krawcojc we Janšojcach, zož smy teke za wětšy žěl probow gósci, smy se juž zeger styrich zmakali za woblekanje. Chtož njeworduju doma wót swójeje starkeje woblacony, musy wšykne swóje drastwiny žěle pšigótowaš a juž śichy pětka wu Krawcojc wótedaš. To wšykno, aby se pón nježelu zajtša žedne modne njegluki njestali. Njejsu. [Se smjejo.] Za to smy lětosa z pšestajenim casa „wójowali“.

My wócušujomy, woblekamy se a wopytujomy přednu tasu kafeja a někake předne zwucowanja za głos rownocasnje zmejstrowaš. A pón zo juž k cerkwi. Zeger šesćich smy se lětosa tam zmakali. Pšawy cas za zachopjeńk namakaš njejo lažko. Krotko pšed switanim dej byś, ale nic tak śma, až te teksty wěcej njejsu cytaš.

Prědny kjarliž jo był lětosa „O jatšowny row“. Ten se pšez swóju zmawajucu melodiju wósebnje gózi za ten śichy moment pšed cerkwju. Pótom se chopiju zwóny zwóniś a my žomy spiwajuće pšez wjas. My smy sedym jatšownych kjarližow nawzucowali, pšez serbskich a dwa nimskej, a te něnto we wótměnjatem rěže zas a zas zaspjujemy. My žomy pšez wjas až na dwórnišćo a zasej slědk až ku Kejžorowemu duboju. Wustanjomy pla Wjentojc (Freitag), Měškojc (Möschk), Pšekarjojc (Krautz) a Murjarjojc (Starick) a teke pla pomnika padnjonych wójakow. Pši fararni jo kónć. Tam zaspjujemy slědny spiw a fararka juž caka z tasku górucego kafeja

Sydom holcow a młodych žonow pod nawodom kantorki Diany Šejcowej (prědku srjedza) je lěta jutrowničku rano ducy po Janšojcach serbske a němske kěrlušy spěwalo. Nałožk jutrowneho spěwanja su tu loni wozrodźili.

Foće: A. Juretschka

na nas. Teke gjarstka pšiglědowarjow jo se mjaztym pšinamakała.

Inoficjelne zakónćenje jo bogate snědanje doma wu Krawcojc. Někotare z nas se pótom hyšći raz pšewoblekaju a w celo carnej namšarskej drastwje na mšu du.

Štó měješe ideju, jutrowne spěwanje w Janšojcach zaso wožiwić?

Ta ideja jo pšišła wót Stefanie Krawcojc z Janšojc. Wó organizatoriske wěcy stara se zwětšego wóna. Stefanie jo se we jsy wopšašala, kak jo se ten nałog něga wopłewaš, kaka drastwa jo pšawa. A to nejwážnjše: Wóna tek te spiwarki „organizěrujo“.

Kelko młodych žonow běšće lěta na jutrownym spěwanju a kak sće so zeznali?

Lětosa spěwalo jo na kónć sedym žeńskich. Jadna jo bóžko nakrotko schórjeła a njejo mógała sobu pšiš. A zeznali smy se zwětšego pšez Stefanie. Wóna se cełe lěto wuwoglědujo za nowymi potencielnymi spiwarkami a se we jsy pšaša. Pšez to jo lětosa 16lětna Silvia Oehlertojc k nam pšišła a wóna jo pón hyšći swóju pšijašelku Justinu Markusojc sobu pšinjasta.

Nazwučowanje kěrlušow je zawěšće sprócniwe džěło ...

Pór šěžkosćow juž dajo. My njejsmy žeden chor. My se jano za jatšowne spiwanje zmakajomy a ja by groniła, do wěšteje měry te žeńske pla nas sobu gótuju, lěčrownož deje spiwáš. Wóni su swóžogo glosa tšochu njewěšte a njamaju wjele nazgónjenja ze spiwanim. A ja njamam žedne wukublanje za nawjedowanje chora abo take pódobnego. Ja wopytam, ze znašami swóžskego klasiskego muzikaliskego wukublanja a z móžogo casa spiwanja we cho-

rach někak wujš a te žeńske motiwěrowaš. Ja som musala sama nejppjerwej wšykne kjarliže derje nawuknuš, aby mógała je pšedspiwáš. Za zwucowanje doma som kjarliže teke nagrawala we tej wusokosci, we kótarež je spiwamy. Ta ga se njemaka z tym, což we notach stoj, dokulaž musym na to glědaš, co móje spiwarki spiwáš mógu. A pón we probje dokradnje te serbske teksty pšepowědamy. Je pšestajijomy a zwucujomy pšawe wugranjanje pó Janšojскеj wašni, dokulaž někotare z nas su jano krotku dobu serbsku wucbu měli. Druge ale serbsku rěč wót doma hyšći znaju a pomagaju pši zwucowanju.

Skóro rowno tak wjele casa ako ze spiwanim pšepórujomy z diskusijami wó drastwje. Co ma se nosyš? Chto ma co wót doma? Žo móžomy hyšći felujuće drastwiny žěle wupóžycyš a co sami wugótowaš? Pši takich zajmjnych pšašanjach jo šěžko, zasej tu disciplinu za spiwanje namakaš a cas za probu jo kuždy tyžeń tšašnje malsnje mimo ...

A što bě twój najlubši jutrowny kěrluš?

To jo „Kristus z rowa stanul jo“ – kjarliž, kenž njestoj w Duchownych kjarližach, ale kenž som se wót CD wótsłuchała. Ta melodija tak juskoco a doprědka žo – to tak derje pasuju za tu dobru powěšć, kenž tekst njaso, a ja mam pšecej zacuše, až se ten kjarliž wót samego rozlěga pšez wjas a wokolne póla.

A klětu? Budžeš zaso kantorka a z druhimi holcami spěwajo po Janšojcach chodźić?

Gaž zasej namakajomy dosć spiwarkow, na kuždy pad!

Wutrobny džak za rozmołwu.

Prasała so *Jadwiga Malinkowa*

Po 120 lětach serbski kwas w Glinsku pola Baršća

Judith Langojc a Sebastian Lehmann so po starym serbskim wašnju zwěrowaloj

Po 120 lětach přeni króc je w Glinsku (Naundorf), kotryž je džensa džěl města Baršća, młody por po staroserbskim wašnju kwasował. 30lětna Judith Langojc a 34lětny Sebastian Lehmann, kotraž mataj dvě džowce, staj so sobotu, 13. apryla, pod wulkim zjawnym zajimom zwěrować dałoj. „Z kwasom móžemy pokazać, zo mamy tule drastu a wosebite nałožki, a móžemy so wo to starać, zo so na nje njezabudže“, rjekny njewjesta Judith.

Nimo kwasneho pora a wjesneho předstejićerstwa je so nimale cyła wjes za njewšednu wěc angažowała. Tak su žony za wulku sytu hosći a dalších zajimcow tykancy napjekli. Wopytowarjo, kotřiž we wo-

sadnej cyrkwi městno njenjańdžechu, sčehowachu wěrowanske kemše z pomocu wótrerěčaka na nawsy. Wěrował je por Baršćowski farar Bodo Trummer. Jako kwasne hrono běštaj sej njewjesta a nawoženja wuzwolitoj štučku wo lubosći ze sčenja swj. Pawoła.

Swójbni běchu so za wosebity dzeń něhdyšu drastu Serbowkow ze wsy blisko Nysy abo druhu historiku drastu wobekli. Janšojski chór, tehuronja w serbskej drasće, je na wěrowanju spěwał, mjez druhim tež dvě serbskej pěśni. Mjez hosćimi běchu dalši w Mužakowskej, Wojerowskej a delnjoserbskej drasće. Po wěrowanju nazběrana kolekta je postajena

za wobnowjenje piščelow we wjesnej cyrkwi.

Hladajo na wulki zajim njeju w Glinsku jenož na wonkownosć džiwali, ale wotměchu wšón kwasny swjedžen po starym wašnju. Tak jědžeše por z domu nawoženje na rěblowanym wozu do cyrkwe, přewoždžany wot dweju družbow. Jenny Staroske běše jedna z njeju. Z wušiwanaj šerpu na čornym wobleku a z cylindrom, pyšnym z pisanymi bantami, na konju sedžo pokaza wona na swoju zamołwitosć. Tež z pisanymi bantami wobwity tesak njepobrachowaše. Stari Glinšćenjo mějachu tole wšitko hišće derje w pomjatku.

Ines Neumannojc

W Glinsku pola Baršća je so 13. jutrownika kwas po starym serbskim wašnju swječil. Judith Langojc a Sebastian Lehmann kaž tež swójbni a dalši hosćo su sej za to tradicionelnu drastu tamnišich kónčin zwoblěkali (nalěwo). Baršćanski farar Bodo Trummer je kwasny por we wjesnej cyrkwi zwěrował.

Foće: R. Weisflog, Nowy Casnik I. Neumannojc

Wosebitostka ze Šešowa

Serbowka Marja Bradlowa čěšerka poslednjeho sakskeho krala była

W aprylskim wudaću Pomhaj Bóh hódnoći Trudla Malinkowa zaslužby profesora Jana Bohuwěra Jakuba skladostnje jeho 100. posmjertnin. Mjez druhim wona naspomni, zo wuwučowaše Jan Bohuwěr Jakub wot 1875 tehdyšeho princa a pozdžišeho krala Friedricha Augusta III., poslednjeho ze sakskich kralow. Tole mje, jako rodženeho Šešowčana, na to dopomni, zo měješe Friedrich August hižo džesac lět do toho „serbske kontakty“. A to bě tak:

7. apryla 1865 porodži Marja Bradlowa, rodžena Rolec, w Šešowje džowku Hanu Chrystianu a poldra měsaca pozdžišo, 28. meje 1865, narodži so sakschemu kralowskemu domej přeni syn, Friedrich August. Kaž bě to tehdy z wašnjom, pytaše

kralowski dwór za njeho čěšerku (dójku). Njeswačanski knjez baron z Vietinghoff-Riesch měješe poměrnje dobry kontakt ke kralowskemu dworej a tuž Marju Bradlowu jako čěšerku namjetowaše. A tak so sta, zo přečahny Marja Bradlowa ze swojej džowku do Drježdžan a tam małego princa čěšeše. Spočatnje wšak měješe tam wšelake problemy, tak mi jeje prawnučka, Marta Šiwartowa, powědaše. „Moja prawowka spočatnje ani słowčka němsce njerozumješe a ta nurse (pěstońča) rěčeše přeco francosce“, tak Marja Šiwartowa. „Ale dokelž běchu tam hišće dalše Serbowki přistajene, so tola dorozumichu.“

A zo bě kralowski dom ze Šešowskej čě-

šerku spokojom a zo tež pozdžiši kral ju njezaby, wo tym dwoje swědči. 1905, skladostnje wopyta krala w Njeswačidle pola barona z Vietinghoff-Riesch da kral swojej čěšerce „nahladny pjenježny dar“ přepodać, tak nowiny pisachu, a při pohrěbje Marje Bradloweje w juliju 1914 kročeše za kašćom kralowski panoš (paža). W Bradlec-Šiwartec swójbjje pak, kotraž hišće džensa na swój čas z „kralowskimi pjenjezami“ sobu financowanej a mjez tym wězo modernizowanej žiwnosći w Šešowje bydli, wisaše hač do 1945 wobraz kralowskeje swójby. A potomnicy Marje Bradloweje su džensa hišće hordži na swoju mjezty prapraprawowku, čěšerku sakskeho krala.

Helmut Rychtar

Bratstvo serbskich duchownych – najstarše serbske towarstwo

Jan Hórcanski, jedyn ze zažnych serbskich a zdobom hornjołužiskich wučencow, wozjewi lěta 1770 mału studiju pod titulom „Kurze Anzeige von den oberlausitzischen gelehrten Gesellschaften“. W njej mjenuje jako druhe najstarše wědomostne towarstwo Hornjeje Łužicy „Bratstwo (Fraternität) serbskich (ewangelskich – mš.) duchownych, kotrež započa swoje skutkowanje do lěta 1660, a skutkowaše hač do spočatka 18. lětstotka“, počahujo so zdobom na informacije fararja Christiana Knautheho. Dale zdžěli, zo založichu sej po přikładze serbskeho předarskeho towarstwa tež němscy duchowni Hornjeje Łužicy tajke zjednoćenstwo.

Pola Knautheho zhonimy něšto wjace wo tutym serbskim towarstwje: Jako přeni sobustawojo mjenuja so Michał Frencl (Budestecy), Jan Martini a Jan Sinapius (diakonaj w Budyšinje), Křesćan Wíczaz (Lubij), Jan Rotha (Kamjenc), Jurij Šerc (Dubc), Marćin Subcasius (Hućina), Matej Wíczaz (Wojerecy), Křesćan Küffner (Bucecy), Arnošt Bětnar (Chrbjebja), Matej Bětnar (Łaz), Daniel Prätorius (Njeswaćidło), Kašpor Prätorius (Malešecy), Jan Cichorius (Wóslink) a Zacharias Běrlinck (Poršicy).

Džělawosć bratstwa

Zwjětša schadžowaše so zjednoćenstwo w Budyšinje. Za swój najwažniši nadawk widžachu sobustawy, so rozmołwjeć wo tym, štož so stawaše a podawaše we wobłuku zastojnstwa – potajkim wo wuspěchach a čěžach při farskim skutkowanju. Rozmołwjachu so wo wosebitošćach a čěžach serbskeho dušepastyrstwa, wo swojich přemyslowanjach k tutemu wobłukej a sluchachu na radu swojich staršich kolegow.

Zdobom zaběrachu so z teologiskimi a rěčnymi temami a prašenjemi – zawěsće w zwisku z trěbnymi přeložowanjami liturgiskich tekstow. Na to spomni so tež w předstawje přenjeno wudawka biblije z lěta 1728, w kotrymž rěka: „Na to smy my prjedy w Budešini so zhromadźili, a so hromadže zrěčeli, što kóždy wosebje doma dyrbi přeložić. A hdyž je so to stało, smy zaso w Budešini so schadžowali, a to přeložene pismo přelazowali a porjedžili, z kotrymž džětom my smy pjeć a štyrceći molow, wosom lět pospochi so zhromadźili...“ Podobnje zhonimy to tež hižo we wot Michała Frencela přeloženym Nowym testamenće.

Sobustawy towarstwa posyljachu so tež w swojim džěle na dobro serbskich wosadow, pomhachu sej z mjezsobnej přečelnej kritiku a napřećo lózyskim přistodženjam wotwonka. Wyše toho dojednachu

so na mjezsobnu pomoc w padže wotemrěća sobubratra na dobro zawostajnych, wosebje žony a džěći.

Za wudowy fararjow

Hišće z dalšeho žórta zhonimy wo eksistenciji tajkeho towarstwa: Lěta 1668 poskići Budestečanski farar Michał Frencl radže měšta Budyšina dohlad do statutow serbskeho zjednoćenstwa a prošese zdobom wo podpěru za pokładnju wudowow (Witwenkasse). Na to přizwoli jej rada města z cyrkwinskih pjenjow Budestečanskeje wosady, kotraž steješe pod měščanskej kolaturu, pjeć toleri.

List Hany Běrlinckoweje

Wosebje dojimawy dokument serbskeho předarskeho zjednoćenstwa je list runje zwudowjeneje Hany, mandželskeje Kašpora Běrlinck, fararja Budyskeje Michalskeje wosady, zemrěteho 2. junija 1662, prawdžepodobnje zajaty wot božeje ručki. Po smjerći mandželskeho bě sebi wudowa pola rady města wuprosyła obligatne hnadne prawo na poł lěta dalšeho přebywanja na Michalskej farje (halbes gnaden Jahr). Měščanska rada jej tute poł lěta přizwoli z wuměnjnjom, zo ma so postarać wo duchowne zastaranje wosady w tutym času.

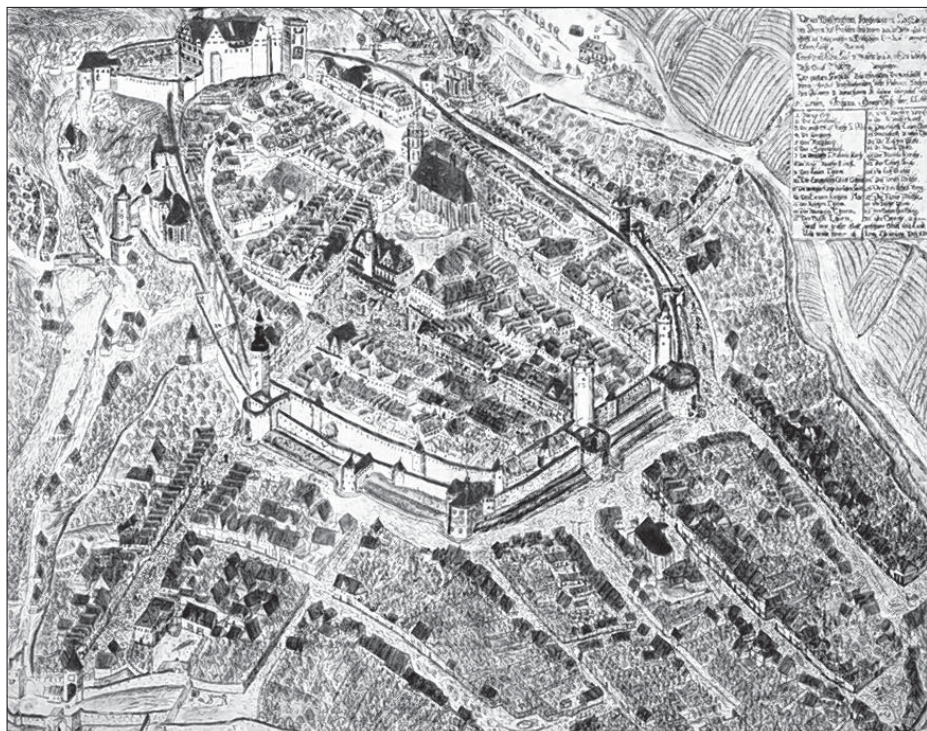
Na to wupósta Hana Běrlinckowa dnja 8. julija 1662 list na swojich česćenych „bratrow, kuzenkow, swakow, kmótow a dalšich přečelow“ z próstwom, zo bychu jej pomhali při tutym nadawku. W lisćinje,

do kotrejež buchu ke konkretnym njedželam wšelacy zwólniwi zapisani resp. so někotři sami zapisachu, nańdu so za 19 njedzelow scěhowace mjena fararjow: Cichorius (Łučo), Běrlinck (Poršicy), Küffner (Bucecy), Prätorius (Malešecy), Krygar abo Šerc (Ketlicy), Cichorius (Wojerecy), Rychtar (Čorny Chołmc), Just (Huska), Neander (Hrodžišćo), Subcasius (Hućina), Neumann (Klukš), Ludwíg (Ludowici, Bart), Suchand senior (Minakał), Breunig (Hbjelsk), Praetorius junior (Hodžij), Meliš (Radšow), Brucattius (Wóspork), Smoler (Kotecy) a Donat (Budyšink). Dale buchu zapisani za adwentny čas diakonaj při Budyskej ewangelskej němскеj wosadze swj. Pětra, farar Kašpor Běrlinck (Kumwałd) a jedyn student bohosłowstwa. Hodownu službu chcyše přewzać Tobiaš Prätorius senior z Hodžija.

Wostanje wšak prašenje (nimo wosadow, hdžež bě pódlu fararja tež přistajeny diakon): Štóz zastaraše domjacu wosadu za čas, zo běše wosadny farar w Budyšinje? Duchowni, kotřiž běchu swoju službu přilubili, mējachu njedželske kemše swjećić, předowanja dzeržeć a popołdnju nyšpor, k temu hišće čelne předowanje, běše-li pohrjeba. Zastaranje wotydženja chcyštaj diakonaj při Budyskej Pětrowej cyrkwi přewzać.

Tu skići so potajkim praktiski dohlad do skutkowanja serbskeho bratstwa duchownych. Tóžsto rěči tež za to, zo dozałoži so towarstwo hakle přez tutón praktiski nadawk a potrebu mjezsobneje podpěry.

Měrko Šořta

Budyšin w lěće 1700. Tu so bratstwo serbskich duchownych schadžowaše. Repro: J. Maćij

Krajna synoda Sakskeje

Wot 12. do 15. jutrownika wotmě so w Drježdžanach nalětnja synoda. Wona zaběraše so mjez druhim z prašenjemi měra. EKD je tutu problematiku hižo někotre razy wobjednała, tak 1965, 1981, 1994, 2001 a posledni raz 2007. Sobota steješe pod temu „Kročele na puću k měrej“. Tak nawjazachmy na džěło z lěta 1994 a 2007. Temowu synodu bě socialnetiski wuběrk přihotował. Jako městnosć je wón wojsko-historiski muzej wupytał, dokelž je tam surowosć wójny na mnohe wašnje w pomjatu.

Biskop Jochen Bohl (naprawo) a minister dr. Thomas de Maizière w dialogu wo měrje

Dialog mjez biskopom a ministrom

Započachmy z nutrnosću w něhdyšej Garnizonskej cyrkwi, w kotrejž so jedyn džěl hišće wot katolskeje wosady wužiwa. Po tym slyšachmy bibliske rozpominanje (2 Kor 5,19–20) w formje dialoga biskopa Jochena Bohla a ministra dr. Thomasa de Maizièra, něhdyšeho sakskeho synodala. Biskop wuchadžeše z toho, zo je hrěch wotwobroćenje wot Boha a přichilenje k złemu na swěće. Zło je realna móc, kotraž docpěje swój wjeršk we wójnje. Wujednanje z Bohom je kónc hrěcha a wjedže k měrej. Dr. de Maizière wuńdže z toho, zo zdatej so měr a wujednanje lochka wěc być, ale bywši sakski biskop dr. Hempel bě hižo zwuraznił, zo je wujednanje „bolostne džěło“. Njedyrbjeli drje hrěch přiličic, nuzne pak tola je, zo so najprjedy swědomiče přičiny zwadow a rozkorow wuslědža. Hakle potom hodži so „zličbowanje“ nabok połožic.

Biskop pokaza potom na to, zo je Jezus nas ze swojej smjerću na křižu wujednał z Bohom. Hdyž do njeho wěrimy, mamy podžěl na wujednanju. Złemu napřečo budžemy so wobarać.

Minister zakitowanja praji, zo njeje wujednanje přez mječ móžne. Što potom, hdyž sprawny měr zwrěšic? Hdyž proša afriscy biskopja wo pomoc přećiwu wójskim nadběham islamistow, je to chutna naležnosć. Wosebje čežki je rozsud, hdyž njeje wěste, kak budže so wón wuskutkować.

Biskop na to skedźbni, zo njehodži so wójna planować. Hdyž so wójsko jako najposlednišy srědk trjeba, potom maja so zasadženske kriterije kruće wobkedźbować. Němski lud je w stawiznach hižo mnoho woporow zawinował a dyrbał so w tych prašenjach wobmjezować. Tola w postupowacym eksporće brónjow to scyła njeje spóznać. Dyrbimy na přesčěhanych křesćanow w islamskich krajach myslíc, ale tež na islamskich wěriwych, kotřiž so před Zapadom boja, hdyž jón w telewiziji a interneće zeznaja. Wažna kročel k měrej je, hdyž damy so z Bohom wujednać.

Přednoški a džělowe skupiny

Po tym slyšachmy zajimawy přednošk wot prof. dr. Michaela Brzowski, wědomostneho direktora instituta za slědženje w prašenjach měra a politiky wěstoty w Hamburgu.

Do wobjeda wobhladachmy sej w štyrjoch skupinach džěl muzeja a zhonichmy něšto wo koncepciji wustajeńcy a na někotrych příkladach wo zwoprawdženju idejow.

Popołdnju zeńdžechmy so w pjeć džělowych skupinach, hážež po krótkim zawoždze wšelakich referentow wo přičinach konfliktow a jich móžnym rozrisanju roz-

myslowachmy. W zhromadnej podijowej diskusiji so wuslědky ze skupinow zjmachu a dale wjedzechu. Prócowanje wo měr wostanje trajny nadawk a tón ma so na mnohich runinach přeco zaso pytać a dale wuwijać.

Sobotu do wječerje dožiwichmy wuznamjenjenje pjeć najlěpšich předstajenjow wosadow w interneće z Ewangeliskim medijowym mytom 2013.

Kemše a rozprawy

Njedzelu swjećachmy kemše w cyrkwi Našeje knjenje. W swojim předowanju nawjazaj biskop Bohl na temu synody.

Popołdnju rozprawješe direktor diakonije, wyši cyrkwinski rada Christian Schönfeld, wo zwjeselacym džěle, ale tež wo problemach Diakoniskeho skutka.

Prof. dr. Ulf Liedke z Lipska přednjese kónčnu rozprawy wo Božim wotkazanju z džěćimi. Wo tym bě so wobšěrny rečalo. Wobzamknuchmy, zo wudžěła krajnocyrkwinski zarjad hač do nazymy zakonski naćisk.

Wyši krajnocyrkwinski rada dr. Peter Meis a Johannes Neudeck, zamohity za džěło wo měr a wujednanje, předstajštaj wobšěrnu materialowu mapu za wukublanje šulerjow, młodostnych a dorosćenych w prašenjach měra.

Dlěši čas wobjednowachmy rozprawy ad-hoc-wuběrka a wobzamknuchmy wudžělanje ponowjeného cyrkwinskowobwodného zakonja (Kirchenbezirksgesetz).

Poslednje zeńdženje 26. krajnjeje synody Sakskeje wotměje so, da-li Bóh, wot 15. do 18. nowembra. **Handrij Wirth**

Pohlad do plenuma krajnjeje synody w Drježdžanach

Foće: M. Oelke

Zetkanje superintendentow w Budyšinje

Pod nawodom wyšeho krajnocyrkwinskeho rady dr. Petera Meisa z Drježdźan zetkawaja so trójce wob lěto superintendenta wuchodneje Sakskeje k zhromadnemu wuradźowanju. Přenje lětuše zetkanje běše 25. apryla w Budyšinje na Michałskej farje. Wobdźělichu so superintendentka Krusche-Räder z Pirny, superintendentka Noth z Freiberga, Stempel z Mišna, Behr a Nollau z Drježdźan, Waltsgott z Budyšina a Rudolph z Lubija, cyrkwinskej juristaj am Rhein a Schurig z Drježdźan, dr. Meis z krajnocyrkwinskeho zarjada a Serbski superintendent.

Po nutrnosti předstaji Jan Malink Michałsku cyrkej z jeje wosebitymi serbskimi tradicijemi. Wuradźowanje na farje zahaji sup. Waltsgott z přednoškom wo Budyskim cyrkwinskim wokrjesu. Wón wuzběhny, zo

njebě při zjednočenju z Kamjencem k žanym wosebitym čezam dóšlo. Po tym rozprawješe Serbski superintendent wo serbskim džěle w Sakskej a w EKBO. Rysowaše zaměr Serbskeho wosadneho zwjazka a Serbskeho ewangelskeho towarstwa, poda přehlad wo zarjadowanjach w serbskej rěči a předstaji časopis Pomaj Bóh, nowe Spěwarske, Lekcionar a Ochranowske hesla. Na kóncu swojich wuwjedženjow přepoda přítomnym informaciske lópjeno wo ewangelskich Serbach.

Wuradźowanje wěnowaše so potom předwidžanym zakonskim změnam cyrkwinskih wobwodow a nowozarjadowanemu fondsej za cyrkwisku hudźbu. Za mnohich přítomnych běše to přeni hlubši pohlad do přítomnosće ewangelskich Serbow, kotryž so z džakom přiwza. **jm**

Poswjećenje Malešanskich zwonow přestorčene

Hubjenu powěsć dyrbjese 24. apryla spěchowanske towarstwo za nowe zwoony w Malešecach wozjewić: Tři mjedžane zwoony, kotrež běchu so loni 30. nowembra w benediktskim klóštrje Maria Laach w Porýnsko-Pfalcy za Malešansku cyrkej leli, njehodža so wužiwać. To běštaj zwěsći fachuwc za zwoony Arnold Rißler a Norbert Hesse wot regionalneho cyrkwinskeho zarjada w Drježdźanach při swojim pruwowanju w lijerni Maria Laach wutoru, 23. apryla. Žadyn z třoch nowych zwonow njespjelnja ža-

Jedyn z njespokojacych nowych zwonow za Malešansku cyrkej. Wšitke tři dyrbja so zaso rozeškrěć a znowa leć. Foto: wosada Malešecy

danu zynkowu kwalitu. Tehodla dyrbja so wšitke zaso rozeškrěć a znowa leć. Z tym wupadnje tež poswjećenje nowych zwonow, kotrež běše z dwurěčnymi kemšemi Bože spěće, 9. meje, w Malešecach předwidžane.

Wšitke twarske džěta na Malešanskej cyrkwinnej wěži so mjeztym dale wjedu a budu w planowanym času hotowe. Nowej terminaj za znowane a poswjećenje zwonow wosada a towarstwo zjawnosći sčasom zdžělitej. **T.M.**

Dwurěčny koncert w Poršicach za nowe zwoony

Serbske słowa su w Poršičanskej cyrkwi jenož hišće zřědka slyšeć. Tola składnostnje beneficneho koncerta za nowe zwoony, kotryž stej 7. jutrownika při rjanym nalětnim wjedrje serbski chór Budyšin a Schubertowy chór pod nawodom jeju dirigenta Michała Jancy wuhotowałoj, zakličachu tam zaso serbske zynki. Něhdže 100 000 eurów trjeba wosada za nowe zwoony. K temu měješe koncert trochu přinošować.

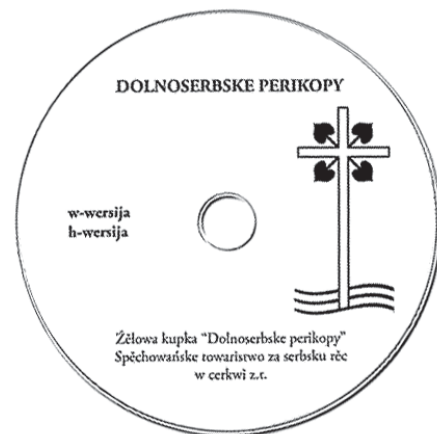
Po tym zo bě Schubertowy chór koncert z němskimi kěrlušemi, přewodžanymi na byrglach wot wosadneje kantorki Claudije Wićazoweje, zahajił, zaklinča „Ow najswjećiša jutrownička“ z oratorija „Nalěćo“ Korle Awgusta Kocora a Handrija Zejlera. Sćěhowachu Kilianowy „Ach zo bych ja z jandželemy“, Kocorowy „Dowěr so, luba duša“ a Krawcowy „Pange, lingua“. Spontany přiklesk něhdže sto př-

posłucharjow w derje wobsadźenej cyrkwi žněješe „Měr pokoj nětk nas wokošuje“ z oratorija „Nazyma“ Kocora a Zejlera. Wosebitosći za Poršičansku cyrkej běštej zawěsće tež dwurěčna připowědź Janiny Krygarjoweje a Jenny Hauswaldec kaž tež rjana nowozhotowjena drasta ewangelskich Serbowkow Budyskeho kraja chóra Budyšina.

Z nalětnimi němskimi spěwami Schuberta a Mendelssohna Bartholdyja je Schubertowy chór koncert pokročował, prjedy hač so chór Budyšin z „Wěncem hórskich spěwow“, kotryž je Měrko Šolta w starych archiwach namakał a chórej spřístupnił, z publikumom rozohnowa.

Po słowach fararja Surecka běše wothłós we wosadze na koncert přemóžacy. Tak běše wón jara spokojom tež z po koncerće nazběranymi 751 eurami. **Mato Krygar**

Dolnoserbske perikopy na CD

Za tym až su se *Dolnoserbske perikopy* w lěše 2011 ako knižy wudali a se pilnje natožuju pši namšach w dolnoserbskej rěcy, dajo se dalšna zwjaseleca powěsć grońiš. *Dolnoserbske perikopy* su něnto teke na CD, a to we dwěma wersijoma. Jaden raz ako ekwiwalent ku knižkam we w-wersiji, což grońi w standardnem dolnoserbskem pšawopisu, a za lubowarjow starego pšawopisa teke we h-wersiji. Financielnje zmóžniło jo tu CD Spěchowanske towarstwo za serbsku rěc w cerkwi z.t.

Ten, ako by kšěl toš tu CD měš, daš se wobrošijo na dr. Madlenu Norbergowu pód mailu: maddicott@t-online.de abo pód tel. cyslom: 0355 4854699.

Madlena Norbergowa

Meja

*We pyšnosći steja
te zabony zas.*

*Budź chwalena, meja
a rjeńši twój čas!*

*Kak polna sy hudźby
přez hona a haj,
kak minu so zrudźby
a wotchori kraj.*

*Pój, žohnuj a přechodź
doł, hory a krjo,
a wot tudy njechodź,
hač zakčěwa wšo.*

*Sy zachodnosć takle
pak wupyšena,
što krasniše hakle
raj njebjeski ma!*

Handrij Zejler

Powěšće

Woltar w žurli Hodžijskeho kantorata z bělým jutrownym paramentom, kotryž ma napismo w serbskej a němskej rěči.

Foto: F. Ullrich

Hodźij. Serbska Bjesada zetka so 5. apryla w nowowutwarjenym kantoracie blisko cyrkwe. Po rěčnych zwučowanjach, nawjedowanych wot wučerja n. w. Měrčina Straucha ze Zajdowa, přihotowachu so serbske kemše 9. junija w Hodźiju, na kotrychž budže farar Rummel předdować. Serbski superintendent porěča wo džzensnišim serbskim žiwjenju w Texasu, pokazuju wobrazy ze swójeho wopyta loni nazymu w Serbinje.

Bukecy. Na Bukečanskej farje so hižo tydženje twari. Wobnowjeja so rumnosće w přizemju, kotrež su so posledni raz před lětstotkom zakładnje saněrowali. Dotalna hamtska stwa fararja so na počojku pomjeńši, w tamnej počojcy změje wosadna pedagogowka swoje džěłowe městno. Dawno trěbne je modernizowanje sanitarnych připrawow, hdžež ma so zdobom tež duša zatwarić. Sobudželačerjo wosady dóstanu rumnosć, w kotrejž móžeja w přestawkach přebywać. Njezměnjeny wostanje farski běrow, kotryž su hižo před něšto časom wobnowili.

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591/600711, e-mail: PomhajBöh@gmx.de)

Čisć: Lessingowa čisćernja, Kamjenc
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Lětny abonement plaćí 8 eurow.

Bukecy. Na serbskim wosadnym popołdnu 13. apryla pokazowaše so film, kiž běchu šulerjo Wojerowskeho Johanneuma k stotemu jubilej Domowiny nawjerceli. W srjedžišču filma steješe interview z Janom Bartom z Pančic, kotryž rozprawja wo podžělu swójeho džěda Arnošta Barta-Brězyncanskeho při založenju narodnje organizacije.

Wojerecy. Pod nawodom Wojerowskeho superintendenta Kocha zetka so štwórtk, 25. apryla, serbski džělowy kruh za Wojerecy a wokolinu. Wón so založi po wotchadže fararja Nagela a ma serbske wosadne džěło na starosći. Dwanaće přitomnych přihotowaše Serbski domizniski swjedžen 9. junija we Wojerecach.

Bukecy. Sobotu, 27. apryla, wotmě so w tudyšej ewangelskej šuli džěłarnička serbskich Bjesadow, organizowana wot Bukečanskeje Bjesady a Serbskeho wosadneho zwjazka. Mjez něhdže 30 wobdžělnikami běchu serbscy wuknjacy z Bukečanskeje, Hodžijskeje, Rakečanskeje a Wojerowskeje wosady. Nadrobnišo rozprawjamy wo zarjadowanju w přichodnym čisle.

Budyšin. Składnostnje 100. posmjertnin gymnazialneho profesora a zaslužbneho Serba Jana Bohuwěra Jakuba spominachu na njeho zastupjerjo Maćicy Serbskeje a Serbskeho ewangelskeho towarstwa pónđzela, 29. apryla, při jeho poslednim wotpočinku na Budyskim Tuchorju. Wopomnjenske słowa porěča Trudla Malinkowa.

Zbožopřeća

Dnja 14. meje woswjeći knjez **Ernst Mikela** w Kumšicach swoje 80. narodniny. Gratulujemy jubilaraj wutrobnje a přejemy jemu bohate Bože žohnowanje.

Dary

W měrcu je so darilo za Pomhaj Bóh 42 eurow a 12 eurow. Bóh žohnuj daraj a darićelow.

Spominamy

Před 250 lětami, 13. meje 1763, narodži so wučer **Arnošt Bjedrich Šolta** jako syn fararja Pétra Šolty w Rychwałdže. Teologiju studowaše we Wittenbergu, hdžež bě sobustaw tamnišeho Serbskeho předarskeho towarstwa. Po studiju chcychu jeho rady na uniwersice wobchowac, wón pak poskitk njepřiwza. Zaslužeše se swój wšědny chléb jako domjacy wučer na wšelakich městnach, mjez druhim w Picnju a Mokrej. Wot 1796 skutkowaše jako holči wučer we Wojerecach, hdžež bě jeho bratr z diakonom. Wospjet jeho na druge městna powołachu, tola wón wotpokaza. A. Bj. Šolta wosta nježenjenc a wěnowaše so pódla powołanskeho džěła swo-

jim duchownym zajimam. Nazběra se j wobšěrnju knihownju a pisaše pojednanja wo wšelakich temach. Mjez druhim zestaji serbsko-němski a němsko-serbski słownik a napisa serbsku rěčnicu. Po 35lětnym skutkowanju poda so 1831 na wuměnk. 1. měrcu 1832 wón we Wojerecach zemrě. *T.M.*

Přeprašujemy

05.05. Rogate

10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěci (sup. Malink)

12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar Rummel)

08.05. srjeda

19.30 Rakečanska Bjesada we farskej bróžni

09.05. Bože spěće

09.30 dwurěčne kemše w Malešecach (sup. Malink, farar Noack)

19.05. 1. dzeń swjatkow

12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

20.05. 2. dzeń swjatkow

09.30 dwurěčne kemše z Božim wotkazanjom w Slepom (sup. Malink)

14.00 namša w Turjeju (farar Pjeh)

26.05. swjedžen Swjatej Trojicy

10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinju

17.00 ekumeniski nyšpor w cyrkwi Našeje lubeje knjenje w Budyšinje (farar Šćapan, sup. Malink)

W juniju wysyła so ewangelske Nabožne słowo k dnjej w serbskim rozhłosu.

02.06. 1. njeđzela po Swjatej Trojicy

10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěci (sup. Malink)

12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)